

Een pleidooi voor èchte kwaliteit

Vooruitlopend op de Vierde Nota Ruimtelijke ordening werd eind 1986 door de Rijksplanologische Dienst de Notitie Ruimtelijke Perspectieven (NRP) gepresenteerd. Belangrijk uitgangspunt is voor de RPD het streven naar 'ruimtelijke kwaliteit'. Behalve dat dit begrip nergens wordt geoperationaliseerd, is het opmerkelijk dat niet wordt aangegeven hoe tegenstrijdige belangen in een bepaald gebied kunnen worden gecombineerd, zonder de ruimtelijke kwaliteit aan te tasten.

Wil Nederland haar concurrentiepositie behouden, dan zal ruimte moeten worden geboden aan de internationaal georiënteerde bedrijven. Deze hebben vaak aanzienlijke infrastructurele behoeften en dit kan volgens de NRP leiden tot diep ingrijpende veranderingen in de ruimtelijke structuur van de Randstad.

De vraag kan gesteld worden in hoeverre deze bundeling of concentratie recht doet aan de *ruimtelijke kwaliteit van de stedelijke gebieden hier*. Bij de beantwoording van deze vraag zal het door de provincie Noord-Holland geformuleerde woningbouwbeleid als referentiekader dienen.

Geen inhoud

Merkwaardig is dat in de NRP aan het begrip ruimtelijke kwaliteit geen enkele inhoud wordt gegeven. Het is alsof iedereen het

erover eens is wat daaronder moet worden verstaan. Kwaliteit duidt in feite op de hoedanigheid, de aard van een object, persoon of idee. *Ruimtelijke kwaliteit* zou in deze zin gedefinieerd kunnen worden als het wezen, het kenmerkende van de ruimte, of in wat ruimere zin als ruimtelijke karakteristiek.

Met deze laatste omschrijving wordt duidelijk dat het begrip kwaliteit een waarde-oordeel in zich bergt. Men spreekt immers over een fraai landschap, een pittoresk dorp of een vervuilde stad. Deze gedachtengang volgend kan ook niet van een en de ruimtelijke kwaliteit in brede zin worden gesproken. Iedere ruimtelijke eenheid heeft in deze zin zijn eigen kwaliteiten en die zijn ook benoembaar. In dit verband is de discussie over de relatienotagegebieden, waar de spanning tussen

natuur- en landbouwkundige waarde haast voelbaar aanwezig is, illustratief.

Uit het voorafgaande mag geconcludeerd worden dat de hantering van het begrip ruimtelijke kwaliteit - wil het een zinvol handvat bij het ruimtelijke orderingsbeleid zijn - in eerste instantie zou moeten leiden tot overeenstemming over de kwaliteit van gebieden en wat misschien nog wel belangrijker is, overeenstemming over de functies, die zich tot de onderscheiden kwaliteiten verhouden.

Voorbeeld

Een zeer goed voorbeeld van beleid waarin voorbij wordt gegaan aan de intrinsieke ruimtelijke kwaliteit van gebieden is het woningbouwbeleid van de provincie Noord-Holland, dat de overloop tracht om te buigen ten gunste van het wonen in het zogenaamde stedelijke zuiden (Amsterdam en IJmond). De nota's 'Economische binding en woonvoorkeur' en 'Overloop op zijn retour?' trachten dit beleid te onderbouwen, maar deze onderbouwing blijkt bijzonder zwak te zijn. Elders in deze rubriek kunt u lezen dat beide nota's een eenzijdig beeld geven van de (potentiële) verhuisstromen. Bovendien lijkt de conclusie gerechtvaardigd dat het realiseren van aantrekkelijke woonmilieu's voor jonge koopkrachtige gezinnen in of nabij de grote steden slechts in zeer beperkte mate mogelijk zal blijken.

Men zou dan ook kunnen constateren dat het streven naar de compacte stad in feite neerkomt op het krampachtig pogen om met meer of een gelijk aantal inwoners de Rijksbijdrage uit het gemeentefonds aan Amsterdam op niveau te houden.

Grote steden missen ten ene male de ruimtelijke kwaliteit om het woonmilieu te bieden waarin jonge gezinnen zich thuisvoelen. Daar komt bij dat men er tegelijkertijd naar streeft de Randstad het vliegwieltje te laten zijn van de Nederlandse economie. Er zijn andere woorden meer functies, die aanspraak maken op dezelfde ruimtelijke kwaliteit. Het wonen zal hierbij uiteindelijk de verliezer zijn.

Planologische moed

Het lijkt een veel produktievere benadering om Amsterdam op aanmerkelijk grotere schaal te bezien, namelijk als stadsgewest. Binnen dit grote gewest kan in elke ruimtelijke eenheid de ontwikkeling van die functies worden gestimuleerd, die het best bij de intrinsieke kwaliteit van het betrokken gebied passen.

Andere inzichten over financiële basis, vervoerssystemen en woningbouwbeleid zijn daarvoor nodig. Bestuurlijke en planologische moed en de wil over de eigen (gemeente)grenzen heen te kijken zijn daarvoor noodzakelijk.

THIJS PENNING

Advertentie

VastGoedMarkt (VGM) geeft als enig landelijk tijdschrift elke vier weken gedetailleerde informatie over de bewegingen op de markten voor:

- Kantoren;
- Bedrijfscomplexen;
- Winkels en Winkelcentra;
- Terreinen voor industrie en handel;
- Woningen;
- Bijzondere projecten (hotels, recreatiecomplexen e.d.).

Onmisbaar voor een ieder die zich op enigerlei wijze met de ruimtelijke ordening (en de haalbaarheid en financiering van de betrokken projecten) bezig houdt.

Vraag een proefnummer aan, of beter: wordt direct abonnee (abonnementsprijs in 1987: f 225,-)

Telefoon 020-26.31.81